

Петришин Г.П.

к. арх, професор,
Завідувач кафедри мстобудування,
Інститут архітектури,
Національний університет «Львівська політехніка»

Іваночко У.І.

к.арх., доцент, декан базового рівня бакалавр Інституту архітектури,
Кафедра архітектурного проектування та інженерії,
Інститут архітектури,
Національний університет «Львівська політехніка»

УРБАНІСТИЧНИЙ РОЗВИТОК ЛЬВОВА ПЕРІОДУ ІВАНА ЛЕВИНСЬКОГО

У 1870 р., завдяки ліберальним реформам, проведеним в Австро-Угорській імперії, Львів отримав право самоврядування. Суттєво зросло адміністративне значення міста, що зумовило швидке збільшення числа мешканців, розширення території й стимулювало архітектурно-розпланувальний розвиток міста. Впродовж 1870—1910-х рр. імпульс архітектурного розвитку Львова можна зіставити з рівнем тодішніми Віднем і Прагою.

Важливою подією, що радикально змінила територіально-планувальний розвиток Львова, було прокладення у 1861 р. залізниці. Це зумовило як промисловий розвиток міста, особливо у західному та північному напрямках, так і модернізацію міста. Під функції метрополійного міста визначалися нові території, де втілювалися нові архітектурно-урбаністичні теорії в галузі вищого шкільництва, лікування, житлового будівництва, рекреації тощо. Для прикладу, Політехніка була важливою віхою для подальшого розвитку архітектури Львова і як базовий елемент планувальної структури західного сектору міста. Східний сектор міста було призначено для розвитку медичної школи та закладення шпиталів.

Окреслилися межі міста, дисперсна забудова передмість поступово трансформувалася у суцільну та стрічкову. Урбаністичний рух супроводжувався прокладанням нових вулиць, випрямленням та розширенням існуючих, впорядкуванням площ. Між радіальними вулицями прокладаються нові із парцеляцією під будівництво більшого масштабу.

Важливою подією для створення нового образу міста стало закриття у 1880—1900-х рр. русла річки Полтви та формування імпозантного

комплексу бульварів і площ, з центральною вулицею Карла-Людвіга (нині — просп. Свободи), та продовженням — вулицею Академічною (нині — просп. Т. Шевченка), що розширило центральні функції міста. Міський театр (нині — Львівський національний академічний театр опери та балету ім. С. Крушельницької), збудований у 1897—1900 рр. став новою домікантою середмістя цього періоду.

Зі зростанням транспортного навантаження набули популярності ідеї кругової дороги. Було запропоновано кілька варіантів, проте жоден не отримав повноцінної реалізації. Проект Обвідної вулиці (Рінгштрассе) Т. Меруновича функціонального спрямування, яка б охоплювала Середмістя та Високий замок, завершився низкою бульварів та скверів вздовж лінії колишніх фортифікацій. Проект вулиці Корсо пагорбами понад львівською котловиною завершився появою кількох нових вулиць та паркових алей (напр., у сьогоднішньому Стрийському парку).

Розвиток міського транспорту, у першу чергу трамвайного сполучення, стимулював будівництво в нових районах, віддалених від центру. З'явилися райони фешенебельної забудови як Новий Світ і Кастелівка, Софіївка з віллами у садах. Рівно ж поблизу промислових зон повставали нові робітничі поселення із щільною забудовою та скромнішою за архітектурую.

Місто поступово набирало іншого масштабу та характеру — просторого, імпазантного, динамічного. Забудова у 2–3 поверхи або добудовувалася новими поверхами, або звільняла місце з огляду на санацію середовища для нової, уже із значним відступом від минулих ліній забудови, щоб створити масштабніший міський простір. Місто потребувало також відкритих громадських просторів, закладаються нові парки та по новому облаштовуються існуючі, їх площа займала майже третину площі міста.

Протягом 1887–1890 рр. спостерігається інтенсивний розвиток забудованої території міст (приріст сягнув 73%). Дух капіталістичної заповзятливості і прагнення одержати щонайбільшу вигоду із земельних ділянок призвели до надмірної ущільненості забудови, яка у деяких районах сягала 80–90%. Найінтенсивніше забудовувалося місто у період економічного піднесення 1887–1913 рр.

Тоді ж постала низка величних знакових об'єктів Львова, які ріднили його з європейськими школами, а також вписалися у тенденцію пошуку національної ідентичності.

Petryshyn H.

PhD, professor,
Head of the Department of Urban Planning and Design,
Institute of Architecture,
Lviv Polytechnic National University

Ivanochko U.

PhD, associate professor,
Dean for Bachelor Studies of the Institute of Architecture,
Department of Architectural Constructions,
Institute of Architecture,
Lviv Polytechnic National University

URBAN DEVELOPMENT OF LVIV THE PERIOD OF IVAN LEVYNSKY

In 1870, thanks to liberal reforms carried out in the Austro-Hungarian Empire, Lviv was granted the right of self-government. The administrative importance of the city was significantly increased which led to a rapid growth in the number of inhabitants, expansion of the territory and stimulation of the architectural and planning development of the city. During 1870–1910, the momentum of Lviv’s architectural development can be compared with the level of then Vienna and Prague.

An important event, that radically changed the territorial planning of Lviv, was the laying of the railway in 1861. This led to both the industrial development of the city, especially in the western and northern areas, and the modernization of the city. New territories were defined for the the functioning of the metropolitan city, where new architectural and urban theories were implemented in the field of higher education, medical treatment, housing, recreation, etc. For example, Polytechnic became an important milestone for the further development of Lviv architecture and it was a basic element of the planning structure of the western sector of the city. The city’s eastern sector was designated for the development of a medical school and the establishment of hospitals.

The boundaries of the city were outlined and the dispersed suburban development was gradually transformed into a solid and tape types of construction. The urban development was accompanied by the construction of new streets, the rectification and expansion of the existing ones, the ordering of squares. Between the radial streets, new ones were laid out with parceling for larger scale construction.

An important event for the creation of a new image of the city was the closure of the watercourse of Poltva river in the 1880-1900s and the formation of an imposing complex of boulevards and squares, with the main street of Karl-Ludwig (now — Svoboda avenue), and continuation of it — Academic street (now — Shevchenko avenue), which expanded the central functions of the city. The City Theater (now known as the Lviv National Academic Opera and Ballet theater named after Solomea Krushelnytska), built in 1897–1900, became the new dominant of city of that period.

With increasing of traffic load the idea of the circular road had gained popularity in the city. Several options were proposed, but none of them had received a full implementation. The project of bypass road of functional orientation (Ringstrasse) of T. Merunovicz, which would include downtown and the High castle ended with a series of boulevards and parks along the line of former fortification of the city. The project of Corso street with hills over the Lviv basin ended with the emergence of several new streets and park avenues (e.g., today's Stryiskyj Park).

The development of public transport, primarily the tram net, stimulated the construction in new areas, remote from the center. The fashionable areas of development appeared there, such as Novyj Svit (New world) Castelivka and Sofiivka with villas in the gardens. At the same time new settlements for workers with dense building and more modest architecture had grown close to industrial zones.

The city was gradually gaining new scale and character i.e. the spacious, imposing and dynamic view. The construction of the 2–3 floor buildings was carried out and new floors were added to the rebuilt houses. Some areas, due to sanitation, were redeveloped but with significant deviation from previous lines of development in order to create a new, larger urban space. The city needed open public spaces that is why new parks were laid and the existing ones had got a new shape, their territory occupied almost one third of the area of the city.

During the years of 1887–1890 an intensive development of the built-up area of the city was observed (an increase reached 73%). The spirit of capitalist enterprise and the desire to maximize the benefits of land led to overcompacting of development, which in certain districts reached 80–90 per cent. The city gained the most intensive development during the economic boom of 1887–1913.

At that time, a number of significant landmark objects of Lviv appeared, which related them with European schools and also fitted in with the tendency of searching for national identity of the city of Lviv.